

ВИМОГИ ДО СИСТЕМ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Система екологічного управління – сукупність організаційної структури, діяльності та відповідних ресурсів і методів для формування, здійснення, аналізу і актуалізації екологічної політики. У статті розглянуто стандартні вимоги до екологічного управління, як основа для підвищення рівня екологічної безпеки на всіх рівнях. Стандартні вимоги до систем екологічного управління створюють умови для ефективного функціонування певної системи в межах загальної системи управління, що сприятиме досягненню інтегрованої еколого-економічної ефективності. Основою системи екологічного управління є її нормативна регламентація, яка містить основні вимоги до систем екологічного управління на міжнародному (світовий), регіональному (європейський) і національному (державний, корпоративний, місцевий, громадський) рівнях (рис. 1) [1].

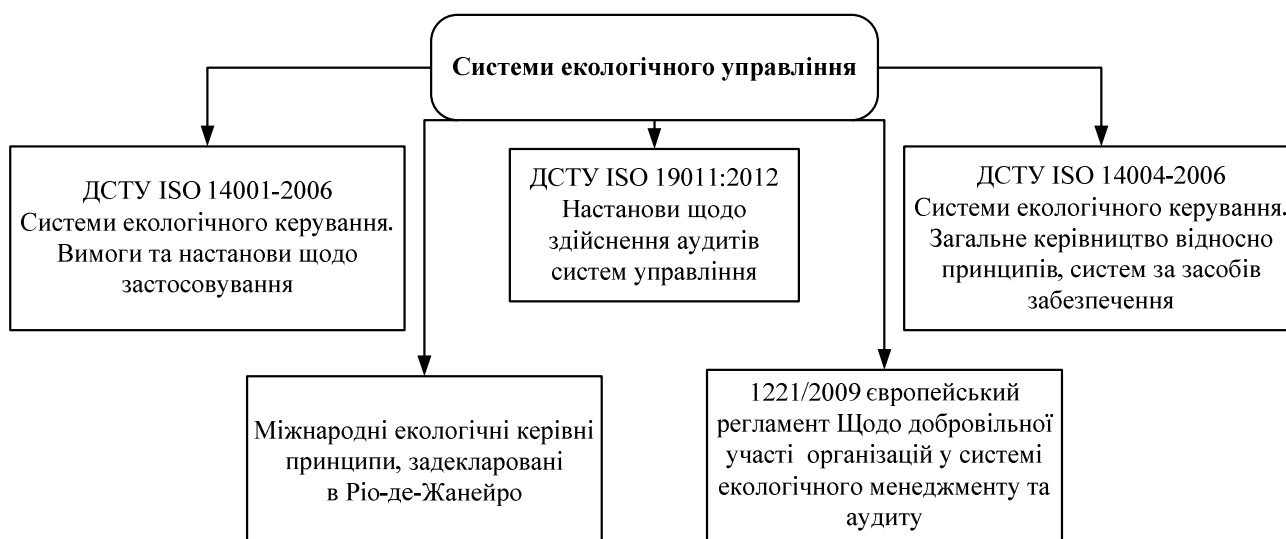

Рисунок 1. Система нормативної регламентації екологічного управління

Стандартна модель екологічного управління на будь-якому рівні має такі складові: екологічна політика; планування; впровадження у функціонування; контроль та коригування дій; постійне вдосконалення.

Стандартні вимоги до систем екологічного управління містяться у міжнародному стандарті ISO 14001:2004, IDT. В Україні він затверджений як ДСТУ ISO 14001:2006 «Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосування» визначає вимоги до систем екологічного управління, що допомагає організації сформулювати екологічну політику й цілі з урахуванням стану навколишнього середовища та інформації про найнебезпечніші впливи на довкілля її виробничої діяльності чи самої продукції.

До стандартних вимог належать:

1. Загальні вимоги – організація повинна розробити, задокументувати, запровадити, підтримувати і постійно поліпшувати систему екологічного

керування відповідно до вимог цього стандарту та визначити як виконуватиме ці вимоги. Організація повинна визначити та задокументувати сферу застосування своєї системи екологічного керування.

2. Екологічна політика – розробляє та забезпечує реалізацію найвище керівництво з урахуванням вимог: відповідність характеру, масштабу та впливам на довкілля діяльності, продукції та послуг організації; наявність зобов'язання щодо постійного поліпшування та запобігання забрудненню; наявність зобов'язання щодо дотримання застосовних правових вимог та інших вимог, які організація зобов'язується виконувати, стосовно її екологічних аспектів; є основою для встановлювання та аналізування екологічних цілей і завдань; задокументована, запроваджена та підтримувана; доведення до відома всіх осіб, які працюють в організації або діють за її дорученням; доступна для громадськості.

3. Планування – повинне враховувати екологічні аспекти, правові та інші вимоги, цілі, завдання та програми (мають бути вимірними, якщо це практично здійснено, та узгодженими з екологічною політикою організації, зокрема із зобов'язаннями щодо запобігання забруднюванню, щодо дотримання відповідності застосовним правовим вимогам та іншим вимогам, які організація зобов'язується виконувати, а також щодо постійного поліпшування).

4. Запровадження та функціонування – забезпечується шляхом наявності ресурсів, функціональних обов'язків, відповідальності і повноважень; забезпечення компетентності, підготовленості і обізнаності; інформування; наявності документації; контролю документів; операційного контролю; готовності до надзвичайних ситуацій і реагування на них.

5. Перевіряння – здійснюється шляхом моніторингу і вимірювання; оцінювання дотримання відповідності; невідповідності, коригувальних та запобіжних дій; контролю протоколів; внутрішнього аудиту.

6. Аналізування з боку керівництва – найвище керівництво організації повинне з установленою періодичністю аналізувати систему екологічного керування для забезпечення її постійної придатності, адекватності та дієвості. Результати аналізу з боку керівництва повинні містити рішення та дії, пов'язані з можливими змінами в екологічній політиці та екологічних цілях і завданнях, а також інших елементах системи екологічного керування, відповідно до зобов'язання організації щодо постійного поліпшування [2].

Отже, стандартні вимоги до систем екологічного управління є системною складовою загальної нормативно-правової бази екологічного управління, що формується відповідно до чинного законодавства.

Література

1. Екологічне управління : підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький та інш. – К. : Либідь, 2004. – 231 с.
2. Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 14001:2004, IDT) : ДСТУ ISO 14001:2006. – Чинний з 2006-05-05. – К : Держспоживстандарт України, 2006. – 17 с. – (Національний стандарт України).